

## ปัญหาการจัดเก็บภาษีความมั่งคั่ง จากทรัสต์เพื่อการจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคล<sup>1</sup>

รณิดา ปารัชไพฑรพล<sup>2</sup>

ทรัสต์ (Trust) เป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในการจัดการทรัพย์สินในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ สำหรับประเทศไทยได้มีการนำทรัสต์มาใช้เป็นเครื่องมือเฉพาะสำหรับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจสำหรับตลาดทุน ตามพระราชบัญญัติทรัสต์เพื่อธุรกรรมในตลาดทุน พ.ศ. 2550 เท่านั้น เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยกำหนดห้ามก่อตั้งทรัสต์เว้นแต่โดยอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อการก่อตั้งทรัสต์เท่านั้น ดังนั้น การก่อตั้งทรัสต์ที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายย่อมไม่อาจเกิดทรัสต์ได้

เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติในหลักการของร่างพระราชบัญญัติทรัสต์เพื่อการจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคล พ.ศ. ... (“ร่างพระราชบัญญัติทรัสต์ฯ”) ซึ่งเหตุผลในการเสนอร่างดังกล่าวก็เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคลและลดการนำทรัพย์สินออกไปบริหารจัดการนอกประเทศ อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ซึ่งหากร่างนี้มีผลใช้บังคับ บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลจะสามารถก่อตั้งทรัสต์เพื่อบริหารจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคลตามกฎหมายดังกล่าวได้

อย่างไรก็ดี หลังจากที่ได้มีการเปิดรับความคิดเห็นสำหรับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2564 ได้เห็นชอบในการถอนร่างพระราชบัญญัติทรัสต์เพื่อการจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคล พ.ศ. ... ไปก่อน ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ เนื่องจากการพิจารณาจากคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) พบข้อสังเกตเกี่ยวกับหลักการที่มีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติทรัสต์เพื่อธุรกรรมในตลาดทุน พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลทรัสต์เช่นเดียวกันใช้บังคับอยู่แล้ว และในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายกลาง กำหนดหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับทรัสต์แต่อย่างใด นอกจากนั้น การจัดตั้งทรัสต์ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ มุ่งหมายให้เป็นทางเลือกในการบริหารจัดการทรัพย์สินของบุคคลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะครอบคลุมทรัพย์สินทุก

---

<sup>1</sup>บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการจัดเก็บภาษีความมั่งคั่งจากทรัสต์เพื่อการบริหารจัดการส่วนบุคคล โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี วงษ์วิจิต และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ปภาศิริ บัวสุวรรณ และ รองศาสตราจารย์อรรณพ พจนานูรัตน์

<sup>2</sup>นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประเภท แต่แนวทางหรือกรอบในการดำเนินการยังคงเป็นไปตาม พระราชบัญญัติทรัสต์เพื่อธุรกรรมในตลาดทุน พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นการจัดตั้งทรัสต์เพื่อประโยชน์ในการดำเนินธุรกรรมในตลาดทุนเท่านั้น

ข้อสังเกตประการถัดมาจากคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) คือ การกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เป็นหน่วยงานกำกับดูแลการประกอบกิจการเป็นทรัสต์ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้อาจไม่เหมาะสม เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องการบริหารจัดการหลักทรัพย์ แต่มิได้รวมถึงทรัพย์สินประเภทอื่น อีกทั้งยังมีความไม่ชัดเจนในประเด็นทางภาษีอากร ที่เกิดจากการก่อตั้งทรัสต์ว่าจะดำเนินการในแนวทางใด เพื่อมิให้กระทบต่อความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจในภาพรวม ด้วยเหตุดังกล่าว จึงเห็นควรให้มีการถอนร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้สำนักงานเศรษฐกิจการคลังนำกลับไปทบทวนและแก้ไขต่อไป

ถึงแม้ว่าร่างพระราชบัญญัติจะมีการถอนร่างไปแล้ว แต่ก็เป็นที่เชื่อได้ว่าจะมีการนำไปศึกษาและวางแนวทางทางกฎหมายเพื่อให้สามารถรองรับและครอบคลุมหลักการเกี่ยวกับทรัสต์ต่อไป โดยเฉพาะการวางแนวทางในการจัดเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องจากการจัดตั้งทรัสต์เพื่อการจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บภาษีเงินได้ หรือภาษีความมั่งคั่ง เนื่องจากว่าเมื่อไม่สามารถก่อตั้งทรัสต์เพื่อบริหารจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคลในประเทศไทยได้ ทำให้เกิดเป็นช่องทางการถ่ายเททรัพย์สินไปก่อตั้งทรัสต์ในต่างประเทศ ซึ่งการก่อตั้งทรัสต์ ผู้ก่อตั้งจะต้องโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ทรัสต์ ซึ่งประเทศไทยใช้หลักกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย (Legal Ownership) ทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทั้งหลายอันรวมถึงทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทยเป็นกรรมสิทธิ์ของทรัสต์หรือทรัสต์ในต่างประเทศไปโดยปริยาย ส่งผลให้ประเทศไทยไม่สามารถจัดเก็บภาษีจากทรัสต์ หรือทรัพย์สินในกองทรัสต์นั้นได้

ปัญหาการขาดดุลรายได้จากการจัดเก็บภาษีความมั่งคั่ง อันได้แก่ ภาษีการรับมรดกและภาษีการให้ ในส่วนนี้ สามารถพิจารณาได้ว่า เกิดจากการวางแผนทางภาษีของผู้มีความมั่งคั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังประเทศไทยมีการจัดเก็บภาษีการรับมรดก ตามพระราชบัญญัติภาษีการรับมรดก พ.ศ. 2558 ซึ่งจัดเก็บจากผู้มีหน้าที่เสียภาษี ได้แก่ ผู้รับมรดกอันมีมูลค่าทรัพย์สินที่ได้รับเกินกว่า 100 ล้านบาท ตามมาตรา 12 เจ้าของทรัพย์สินจึงใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้ ตามประมวลรัษฎากรในการโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์โดยไม่มีค่าตอบแทนให้แก่บุตรชอบด้วยกฎหมาย ไม่เกิน 20 ล้านบาทต่อบุตรหนึ่งคนตลอดปีภาษีนั้น เพื่อให้ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้อันเป็นภาษีการให้ ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 42 (26)

ส่วนอีกวิธีการที่เป็นที่นิยมในการถ่ายโอนทรัพย์สินนอกจากการให้ ก็คือ การถ่ายโอนทรัพย์สินออกไปนอกประเทศ โดยอาจใช้วิธีการนำสินทรัพย์ไปฝากไว้ในประเทศที่มีความปลอดภัยสูง เช่น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ที่เป็นศูนย์กลางทางการเงิน และมีระบบการเงินการธนาคารที่เข้มแข็งในระดับโลก หรือการนำทรัพย์สินออกไปก่อตั้งทรัสต์เพื่อมรดกในต่างประเทศที่มีการอนุญาตให้ก่อตั้งทรัสต์เพื่อบริหารจัดการ

ทรัพย์สินส่วนบุคคลได้ ซึ่งในต่างประเทศเรียกทรัสต์ประเภทนี้ว่า Family Trust หรือ Dynasty Trust อันเป็นการส่งต่อความมั่งคั่งให้แก่ทายาทและวงศ์ตระกูล โดยหนึ่งในประเทศที่เป็นที่นิยมของคนไทย คือ การก่อตั้งทรัสต์ในประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีความน่าเชื่อถือและเป็นศูนย์กลางในทางการเงินในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ทั้งนี้ การก่อตั้งทรัสต์ในต่างประเทศ นอกจากจะเป็นการเปลี่ยนการถือครองกรรมสิทธิ์ดังที่กล่าวไปแล้ว ยังมีช่องว่างอีกประการหนึ่งที่ว่า เมื่อเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย กฎหมายภาษีการรับมรดกของประเทศไทยกลับไม่สามารถเอื้อมถึงทรัสต์หรือทรัพย์สินในกองทรัสต์นั้นได้เลย แม้ว่าทรัพย์สินในกองทรัสต์นั้นจะตั้งอยู่ในประเทศไทยก็ตาม และการถือครองกรรมสิทธิ์ก็ดำเนินการเปลี่ยนการถือครองกรรมสิทธิ์ที่แท้จริง (Equity Ownership) แต่มิใช่การเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ในทางกฎหมาย (Legal Ownership) อีกทั้งพระราชบัญญัติภาษีการรับมรดก มาตรา 14 ที่ได้บัญญัติถึงทรัพย์สินมรดกที่ต้องเสียภาษี ก็ไม่มีการบัญญัติครอบคลุมถึงทรัสต์ที่เจ้ามรดกก่อตั้งขึ้นในต่างประเทศสำหรับทรัพย์สินในประเทศไทย

ดังนั้น เมื่อทรัสต์มีลักษณะเป็นกองทรัสต์ จึงเป็นการถือครองทรัพย์สินใดๆ ไว้ ซึ่งในการถือครองทรัพย์สินใดไว้ ย่อมมีหน้าที่เสียภาษีฐานทรัพย์สินอันเป็นหนึ่งในภาษีความมั่งคั่ง ซึ่งจะถูกเก็บในลักษณะใด ขึ้นอยู่กับกฎหมายของประเทศที่ได้มีการกำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีใดไว้เป็นการเฉพาะ หรือเมื่อเกิดธุรกรรมทางเศรษฐกิจในทางใดทางหนึ่ง เช่น ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่เกิดจากโอนอสังหาริมทรัพย์ ภาษีการให้ ภาษีการรับมรดก อย่างไรก็ตาม การก่อตั้งทรัสต์เพื่อการจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคลนั้น มีลักษณะที่เฉพาะ ทำให้กฎหมายเดิมที่มีการบังคับใช้อยู่ นั้นเกิดความไม่ชัดเจนในการจัดเก็บภาษี และอาจก่อให้เกิดช่องโหว่ของกฎหมาย เป็นช่องทางในการเลี่ยงภาษีได้ ดังนั้นเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงกำหนดประเด็นวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

#### 1. ปัญหาในการกำหนดผู้มีหน้าที่เสียภาษีและวิธีการเสียภาษี

การกำหนดหน้าที่ของผู้เสียภาษีให้ชัดเจน จะเป็นการกำหนดขอบเขตในการเสียภาษีว่าบุคคลประเภทใด หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขใดที่ก่อให้เกิดภาระทางภาษี เมื่อมีการวางหลักเกณฑ์ที่มีความชัดเจน ย่อมทำให้เกิดความแน่นอนและจัดไปซึ่งการตีความ ด้วยทรัสต์นั้นเป็นแนวคิดตามระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ ทำให้มีความสลับซับซ้อนในการตีความในทางกฎหมายซีวิลลอว์ จึงอาจก่อให้เกิดความสับสนได้ว่าภาระทางภาษีเกิดขึ้น ณ เวลาใด และบุคคลใดเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี และควรมีวิธีการเสียภาษีในรูปแบบใดจึงเหมาะสม อันเนื่องมาจากทรัสต์สามารถเกิดขึ้นได้ 2 วิธี กล่าวคือ ก่อตั้งในขณะที่เจ้ามรดกยังมีชีวิตอยู่ หรือก่อตั้งขึ้นได้โดยพินัยกรรม ซึ่งในทางกฎหมาย กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน รวมถึงสิทธิและหน้าที่ในทางมรดกของทั้ง 2 กรณีย่อมมีความแตกต่างกัน ผู้มีหน้าที่เสียภาษีย่อมอาจเป็นบุคคลคนละคนกัน วิธีการเสียภาษีย่อมไม่เหมือนกัน นอกจากนี้ การก่อตั้งทรัสต์ในต่างประเทศ ซึ่งทรัพย์สินในทรัสต์นั้นอยู่ในประเทศไทย กลับไม่มีบทกฎหมายใดครอบคลุมไปถึงทรัพย์สินประเภทดังกล่าว กล่าวคือตามพระราชบัญญัติภาษี

การรับมรดก พ.ศ. 2558 มาตรา 14 กล่าวถึงทรัพย์สินที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษี ไม่มีการกำหนดให้ครอบคลุมถึงการจัดเก็บจากทรัพย์สินที่ก่อตั้งขึ้นในต่างประเทศ แต่มีทรัพย์สินอยู่ในประเทศไทย ทำให้เป็นช่องทางในการเลี่ยงภาษีการรับมรดกได้ เพราะฉะนั้นการกำหนดขอบเขตของผู้เสียภาษีและวิธีการเสียภาษีของทรัพย์สินที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมแก่กรณี ย่อมแสดงถึงความเป็นธรรมและชัดเจนแน่นอนได้

## 2. ปัญหาในการกำหนดฐานภาษี และอัตราภาษี

การก่อตั้งทรัพย์สินเพื่อการบริหารจัดการส่วนบุคคล เป็นการก่อตั้งขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน แต่ส่วนมีจุดเกาะเกี่ยวที่คล้ายกันก็คือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินถูกถือครองโดยทรัพย์สิน หรือในนามบุคคลอื่นซึ่งมิใช่เจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงแต่เดิม การบริหารจัดการทรัพย์สินแบ่งแยกออกจากกัน อย่างไรก็ตาม กองทรัสต์เป็นกองทรัพย์สิน หมายถึงเป็นการรวมทรัพย์สินไว้ในแหล่งเดียวกัน และมีรายการบัญชีทรัพย์สินไว้ตามที่ได้มีการกำหนดในสัญญาก่อตั้งทรัสต์ จากเดิมที่ทรัพย์สินอยู่อย่างกระจัดกระจาย ยากต่อติดตามเพื่อจัดเก็บภาษีทั้งหมด ทำให้พระราชบัญญัติภาษีการรับมรดกเลือกให้จัดเก็บจากผู้รับมรดก โดยให้ผู้รับมรดกมีภาระในการเสียภาษีตามมูลค่าทรัพย์สินที่ได้รับ เพื่อให้ทราบว่าทรัพย์สินอันเป็นมรดกได้แก่อะไรบ้าง และมีบุคคลใดได้รับทรัพย์สินใดไปบ้าง ฐานภาษีจึงมีลักษณะแบ่งแยกทรัพย์สินออกจากกันเป็นรายบุคคล อันเป็นการกระจายฐานภาษีออก แต่สำหรับทรัสต์ซึ่งมีลักษณะเป็นกองทรัพย์สินซึ่งมีรายการทรัพย์สินทั้งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ไว้ จึงสามารถกำหนดฐานภาษีความมั่งคั่ง อันได้แก่ กองทรัสต์อันเป็นกองทรัพย์สินทั้งกอง กอปรกับอัตราภาษีที่เหมาะสม โดยอาจกำหนดแบ่งอัตราตามขนาดของกองทรัสต์ ช่วงระยะเวลา หรือประเภทตามวัตถุประสงค์ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าแก่สิทธิประโยชน์ที่ผู้ก่อตั้งพึงได้รับและไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อน จะเป็นการโน้มน้าวและเป็นประโยชน์ต่อประสิทธิภาพในทางด้านการจัดเก็บภาษีและทางผู้เสียภาษี

## 3. ปัญหาในการกำหนดสิทธิประโยชน์ทางภาษี และมาตรการป้องกันการเลี่ยงภาษี

การที่ทรัสต์นั้นเป็นที่นิยมในการก่อตั้งขึ้น เพราะมีข้อดีในทางภาษีหลายประการ โดยเฉพาะในเรื่องของภาษีเงินได้ การนำทรัพย์สินในกองทรัสต์ไปออกหาประโยชน์ ส่งผลให้ทรัสต์นั้นมีเงินได้ ก็ไม่ต้องนำไปเสียภาษีเงินได้ เนื่องจากทรัสต์มีลักษณะเป็นกองทรัพย์สิน มิใช่หน่วยภาษี ซึ่งมีความแตกต่างกับกองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง หรือกองทุนรวม ซึ่งเป็นหน่วยภาษีที่ต้องมีการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือภาษีเงินได้นิติบุคคล แล้วแต่กรณี นับว่าเป็นสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่สำคัญ

ส่วนในทางภาษีความมั่งคั่ง ประเทศไทยมีการเก็บภาษีการรับมรดกย่อมอาจก่อให้เกิดความทับซ้อนทางภาษีได้ หากไม่มีการกำหนดให้ชัดเจน เนื่องจากพระราชบัญญัติภาษีการรับมรดกมีลักษณะเป็นการจัดเก็บจากผู้รับมรดกเป็นสำคัญ โดยให้ยกเว้นการจัดเก็บภาษีในกรณีที่ผู้เสียภาษีแต่ละรายได้รับมรดกอันมีมูลค่าไม่เกิน 100 ล้านบาท ตามมาตรา 12 ในกรณีของผู้รับประโยชน์ ผู้ซึ่งเสมือนเป็นทายาทโดยธรรมหรือทายาทโดยพินัยกรรม โดยหลักจะไม่ได้รับไปซึ่งมรดกโดยตรง แต่รับเอาจากผลประโยชน์ที่เกิดจาก

ทรัพย์สินของเจ้ามรดกผ่านกองทรัสต์ เพราะฉะนั้นการจัดเก็บภาษีมรดกจากกองทรัสต์ทั้งกองพึงพิจารณาว่าควรยกเว้นภาษีในส่วนมูลค่ากองทรัพย์สิน 100 บาทดูจะดีเช่นกัน

ดังนั้น การกำหนดสิทธิประโยชน์ในทางภาษีในส่วนนี้อย่างเหมาะสม จะช่วยจูงใจและเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้มีความมั่งคั่งตัดสินใจก่อตั้งทรัสต์ในประเทศไทย เป็นการป้องกันการไหลออกของเงินทุนและความมั่งคั่ง รวมถึงทรัพยากรบางประการออกไปนอกประเทศ และยังสามารถมุ่งเน้นการให้การสนับสนุนในการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีในการจัดเก็บจากทรัสต์ เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือหรือวิธีการหนึ่งในการดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาหมุนเวียนในประเทศไทยได้

อย่างไรก็ดี การกำหนดขอบเขตที่มีความชัดเจนแน่นอน ย่อมไม่อาจป้องกันช่องว่างทางกฎหมายได้ทั้งหมด ซึ่งอาจถูกอาศัยเป็นช่องทางในการถ่ายเททรัพย์สินเพื่อให้พ้นไปจากการเสียภาษีหรือไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ การกำหนดมาตรการการป้องกันในบางประการอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยป้องกันการโอนทรัพย์สินออกไปยังทรัสต์ในต่างประเทศ หรืออาจโอนกลับคืนสู่การครอบครองของเจ้าของเดิม (buy back) เพื่อให้พ้นไปจากการเสียภาษีเงินได้และภาษีการรับมรดก

ทั้งนี้ จากการโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์เข้าสู่กองทรัสต์ ผู้โอนย่อมเสียภาษีเงินได้ค่าธรรมเนียมการโอนร้อยละ 2 รวมถึงอากรแสตมป์ ซึ่งมีอัตราที่น้อยกว่าอัตราภาษีการรับมรดกที่มีอัตราขั้นต่ำร้อยละ 5 เมื่อกองทรัสต์นำทรัพย์สินในกองออกหาประโยชน์ย่อมได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้ในระยะเวลาหนึ่ง หรือเพื่อวัตถุประสงค์ในบางประการ แล้วก็โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินบางชิ้นกลับออกมาสู่เจ้าของเดิมหรือของผู้รับประโยชน์เพื่อให้พ้นจากการต้องเสียภาษีการรับมรดกโดยการปรับสมดุลมูลค่าในกองทรัสต์ไม่ให้สูงเกินไป เพื่อที่ว่าเมื่อเจ้ามรดกผู้ก่อตั้งถึงแก่ความตาย มูลค่าทรัพย์สินในกองทรัสต์จะได้ไม่สูงเกินอันอาจทำให้เสียภาษีในอัตราที่สูงขึ้น

เฉกเช่นเดียวกันกับการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไปยังกองทรัสต์ที่ก่อตั้งขึ้นในต่างประเทศ ก็ใช้หลักเกณฑ์ในการเสียภาษีเงินได้ เก็บค่าธรรมเนียมโอนและอากรแสตมป์ในอัตราเดียวกัน ซึ่งเป็นช่องทางให้เกิดการโอนออกไปเพื่อให้พ้นจากการจัดเก็บภาษีเงินได้และภาษีการรับมรดก ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันจึงควรมีมาตรการป้องกันการโอนทรัพย์สินเหล่านี้เข้าสู่หรือออกจากกองทรัสต์ โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรในประเทศให้ได้รับผลประโยชน์สูงสุดเป็นสำคัญ

โดยบทความดังกล่าวข้างต้น ได้ศึกษา และวิเคราะห์ เพื่อนำมาซึ่งข้อเสนอแนะอันเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุง ดังนี้

#### 1. ปัญหาการกำหนดผู้มีหน้าที่เสียภาษีและวิธีการเสียภาษี

ควรมีการกำหนดแนวทางในการกำหนดผู้มีหน้าที่เสียภาษี ซึ่งก็คือทรัสต์ เนื่องจากเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการทรัพย์สินตามที่ได้รับมอบหมาย ไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบดังกล่าวขึ้น

จากการก่อตั้งโดยสัญญาที่ดี หรือโดยพินัยกรรมที่ดี โดยมีวิธีการในการเสียภาษีความมั่งคั่งแยกเป็นกรณี ได้แก่ กรณีทรัสต์ก่อตั้งขึ้นในประเทศไทย หรือเป็นทรัสต์ที่ก่อตั้งขึ้นในต่างประเทศ

สำหรับทรัสต์ในต่างประเทศ ซึ่งมีทรัพย์สินอยู่ในประเทศไทยในขณะที่ผู้ก่อตั้งหรือเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย พึงนำทรัพย์สินในประเทศไทยมาเสียภาษีความมั่งคั่งด้วยโดยอาจมีการกำหนดไว้เพิ่มเติมเป็นการเฉพาะ และแก้ไขบทบัญญัติเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีการรับมรดก พ.ศ. 2558 มาตรา 14 ว่าด้วยทรัพย์สินอันจะต้องเสียภาษีการรับมรดก โดยเพิ่มอนุมาตราให้มีการจัดเก็บจากทรัสต์ที่ก่อตั้งขึ้นในต่างประเทศ แต่มีทรัพย์สินนั้นอยู่หรือตั้งอยู่ในประเทศไทยด้วย จากเดิมบัญญัติว่า

“มรดกซึ่งต้องเสียภาษี ได้แก่ ทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- (1) อสังหาริมทรัพย์
- (2) หลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
- (3) เงินฝากหรือเงินอื่นใดที่มีลักษณะอย่างเดียวกันที่เจ้ามรดกมีสิทธิเรียกถอนคืนหรือสิทธิ

เรียกร้องจากสถาบันการเงินหรือบุคคลที่ได้รับเงินนั้นไว้

- (4) ยานพาหนะที่มีหลักฐานทางทะเบียน
- (5) ทรัพย์สินทางการเงินที่กำหนดเพิ่มขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกา...”

แก้ไขเป็น

“มรดกซึ่งต้องเสียภาษี ได้แก่ ทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- (1) อสังหาริมทรัพย์
- (2) หลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
- (3) เงินฝากหรือเงินอื่นใดที่มีลักษณะอย่างเดียวกันที่เจ้ามรดกมีสิทธิเรียกถอนคืนหรือสิทธิ

เรียกร้องจากสถาบันการเงินหรือบุคคลที่ได้รับเงินนั้นไว้

- (4) ยานพาหนะที่มีหลักฐานทางทะเบียน
- (5) ทรัสต์ที่สร้างขึ้นในต่างประเทศ แต่มีทรัพย์สินอยู่ในประเทศไทย
- (6) ทรัพย์สินทางการเงินที่กำหนดเพิ่มขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกา...”

เมื่อแก้ไขแล้ว ผู้มีหน้าที่เสียภาษีการรับมรดกในกรณีนี้ย่อมพิจารณาตามมาตรา 11 ว่า กองทรัสต์นั้นจะต้องนำมาเสียภาษี โดยการจัดการของทรัสต์ ทั้งนี้ ทรัสต์ย่อมเป็นบุคคลผู้มีได้มีสัญชาติได้ แต่ได้มรดกอันเป็นทรัพย์สินในประเทศไทย แม้ภายหลังจะมีการแปลงสภาพไป ก็ยังให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย ตามมาตรา 11 (3) ประกอบ มาตรา 11 วรรคสาม

## 2. ปัญหาการกำหนดฐานภาษี และอัตราภาษี

การจัดเก็บภาษีความมั่งคั่งจากทรัสต์เพื่อการจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคล ให้จัดเก็บภาษีจาก กองทรัสต์ทั้งกอง ซึ่งให้แยกฐานภาษีตามรูปแบบการจัดเก็บ โดยให้มีการเพิ่มบทบัญญัติเข้าไปมาตราหนึ่ง

ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดเก็บภาษีจากทรัพย์สินซึ่งร่างขึ้นมาใหม่สำหรับรองรับร่างพระราชบัญญัตินี้  
ดังต่อไปนี้

“ในการจัดเก็บภาษีจากกองทรัสต์ ให้จัดเก็บจากกองทรัสต์ทั้งกองครั้งหนึ่งเมื่อผู้ก่อตั้งถึงแก่  
ความตาย โดยให้เลือกจัดเก็บวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังต่อไปนี้ โดยการเลือกให้ระบุไว้ตั้งแต่ในสัญญาก่อตั้ง  
กองทรัสต์ หรือในพินัยกรรมแล้วแต่กรณี

(1) ขนาดของกองทรัสต์ ให้คำนวณตามมูลค่าของกองทรัสต์ในอัตราภาษีก้าวหน้า ตั้งแต่ร้อยละ  
5 – 20 ตามอัตราท้ายพระราชบัญญัติ

(2) ระยะเวลาของทรัสต์ ให้คำนวณจากมูลค่าทรัพย์สินของกองทรัสต์เมื่อผู้ก่อตั้ง หรือผู้เข้ามา  
ผูกพันตน หรือผู้รับประโยชน์ลำดับต่อไปถึงแก่ความตาย ให้ใช้อัตราภาษีถดถอยในอัตราร้อยละ 10-18 ตาม  
อัตราท้ายพระราชบัญญัติ

(3) ประเภทของการก่อตั้งทรัสต์ ให้เสียภาษีในอัตราซึ่งแบ่งประเภทตามที่กำหนดไว้ใน  
กฎกระทรวง”

จากการเพิ่มเติมบทบัญญัติข้างต้น จะทำให้มีบทบัญญัติจากเดิมที่ไม่มีกฎหมายในเรื่องนี้มี  
ความชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น

### 3. ปัญหาการกำหนดสิทธิประโยชน์ทางภาษี และมาตรการป้องกันการเลี่ยงภาษี

ควรมีการกำหนดแนวทางในการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรสำหรับเงินได้ของ  
กองทรัสต์ ให้คงไม่เป็นหน่วยภาษีต่อไป แล้วส่งเสริมให้มีการก่อตั้งทรัสต์ในประเทศไทย โดยการลดอัตรา  
ภาษีและค่าธรรมเนียมการโอน พร้อมกับมีมาตรการการป้องกันการเลี่ยงภาษีจากการไปก่อตั้งทรัสต์ใน  
ต่างประเทศ โดยการเพิ่มอัตราและค่าธรรมเนียมโอนขึ้นจากปกติร้อยละ 2 เป็นร้อยละ 5-10 พร้อมทั้ง  
ป้องกันการโอนทรัพย์สินออกจากกองทรัสต์กลับสู่เจ้าของเดิมหรือผู้ก่อตั้ง โดยการเพิ่มอัตราภาษีและ  
ค่าธรรมเนียมการโอนในส่วนนี้ โดยให้ออกเป็นกฎกระทรวงแก้ไขเพิ่มเติมอัตราและค่าธรรมเนียมโอน  
เพื่อให้มีความครอบคลุมถึงการโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ไปสู่ทรัสต์ต่างประเทศ และการโอน  
ทรัพย์สินออกจากทรัสต์สู่เจ้าของหรือผู้รับประโยชน์

## เอกสารอ้างอิง

### เอกสารภาษาไทย

#### หนังสือ

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

สุกัลกษณ์ พินิจกุล. กฎหมายภาษีอากร. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2565.

สุเมธ ศิริคุณโชติ และคนอื่นๆ. ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2565. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2565.

### วิทยานิพนธ์

จุมพล แดงสกุล. “การนำหลักกฎหมายว่าด้วยความสัมพันธ์ในลักษณะ Fiduciary มาใช้บังคับในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

ฉมาพันธ์ สัยกุลประดิษฐ์. “การก่อตั้งทรัสต์เพื่อจัดการทรัพย์สินมรดก.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555.

บวร ประภาสวัต. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558.

ภรณ์ทิพา หงส์กุลทรัพย์. “การจัดเก็บภาษีการรับมรดกของประเทศไทย: ศึกษากรณีฐาน อัตรา และมาตรการบรรเทาภาระภาษี.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558.

สุนันทา ประกอบกิจ. “ข้อจำกัดทางกฎหมายของการจัดการทรัพย์สินเพื่อบุคคลอื่นในการทำธุรกรรมทางการเงินและแนวทางการแก้ไข.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

สุรจิต เจริญยศ. “การนำหลักกฎหมายทรัสต์มาใช้ในการให้ความคุ้มครองการออมเงินในรูปกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

### บทความและเอกสารอื่นๆ

จิรนนท์ ไชยนุปผา. “ทรัสต์กับการจัดเก็บภาษีมรดกในประเทศไทย.” วารสารกฎหมายมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 46, ฉบับที่ 2 (มิถุนายน 2560): 526 – 528.

“ทำไมเศรษฐีต้องฝากเงินกับ ธนาคารสวิสเซอร์แลนด์.” Money Buffalo. [Online], available URL:

<https://www.moneybuffalo.in.th/history/why-do-billionaires-deposit-their-money-with-swiss-banks>, 2567 (มีนาคม, 22).

ผู้จัดการออนไลน์. “ล้ม! ร่าง กม.ทรัสต์ คุมทรัพย์สินส่วนบุคคล “ถูกผูกมัดเฉพาะ” เห็นแย้ง ก.คลัง อาจเข้าช้อนกฎหมายอื่น.” MGR Online, 10 มีนาคม 2564. [Online], available URL:

<https://mgronline.com/politics/detail/9640000023304>.

“ภาษีความมั่งคั่ง (Wealth Tax) ลดความเหลื่อมล้ำ? แต่ทำไมหลายชาติยกเลิก.” ฐานเศรษฐกิจ [Online], available URL: <https://www.thansettakij.com/finance /financial-banking/567000>, 2566 (มิถุนายน, 2).

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. “โครงการศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการจัดตั้งทรัสต์ในประเทศไทย.”, กรกฎาคม 2559.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. “ความรู้เกี่ยวกับทรัสต์.” ค้นเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2566, [https://www.set.or.th/th/products/listing/files/Know\\_trusts.pdf](https://www.set.or.th/th/products/listing/files/Know_trusts.pdf).

สำนักเศรษฐกิจการคลัง. “ทรัสต์ในประเทศไทยสิงคโปร์.” จุลสารการออมและการลงทุน 4, ฉบับที่ 63 (กรกฎาคม 2560): 1-3. <https://www.fpo.go.th/main/getattachment/Economic-report/State-Savings-and-Investment-StatusReport/7454/CNT0018003-1.pdf.aspx>.

Wealth Republic. “ภาษีความมั่งคั่ง Wealth Tax ลดความเหลื่อมล้ำ แต่ทำไมหลายชาติยกเลิก.” ค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2567, <https://www.wealthrepublic.co.th/detail/>.

### เอกสารภาษาอังกฤษ

Ames, James Barr. “The Origin of Uses and Trusts.” Harvard Law Review 21, no. 4 (February 1908): 263.

Baker McKenzie, “Swiss Trusts: Soon a Reality?.” [Online], available URL: [https://insightplus.bakermckenzie.com/bm/tax/swiss-trusts-soon-a-reality\\_1](https://insightplus.bakermckenzie.com/bm/tax/swiss-trusts-soon-a-reality_1), 2024 (June, 6).

Cheong, Ben Chester. “Most wealth taxes are irrational ideas.” Straits Times. March 3, 2023. [Online], available URL: [https://www.suss.edu.sg/docs/default-source/media-centre/st3march2023pageb3.pdf?sfvrsn=5f0fee71\\_2](https://www.suss.edu.sg/docs/default-source/media-centre/st3march2023pageb3.pdf?sfvrsn=5f0fee71_2), 2024 (May, 20).

Costigan, George P.. “The Classification of Trust as Express, Resulting, and Constructive.” Harvard Law Review 27, no. 5 .March 1914.

Eckert, Jean-Blaise and Lukas Aebi. “Wealth taxation in Switzerland.” Wealth Tax Commission background paper, no. 133: 3.

Eng, Sim Bock and Aw Wen ni. “A Wealth Tax For Singapore?.” IFCreview. last modified January 25, 2023. [Online], available URL: <https://www.ifcreview.com/articles/2023/January/a-wealth-tax-forsingapore/#:~:text=In%20the%20Singapore%20Budget%202022,%20and%20the%20property%20tax>, 2024 (May, 20).

Frier, B. W.. “The Roman Law of Trusts.” The Classical Review 55. no. 1 (March 2005): 283.

Garner, Bryan A.. Black’s Law dictionary. 8th edition, 2004.

Garrigues, Joaquín. “Law of Trusts.” The American Journal of Comparative Law 2, no. 1 (1953): 27.

Gordon, Rebecca S., Rudnick, and Richard K.. "Taxation of Wealth." *Tax Law Design and Drafting*, no. 1 (1916): 1.

Graf, Seraina and Anaïs Näscher. "Trusts in Switzerland – Foreign today, Swiss tomorrow?." *Loyens Loeff Law & Tax*. last modified November 29, 2022, [Online], available URL: <https://www.loyensloeff.com/insights/news--events/news/trusts-in-switzerland--foreign-today-swiss-tomorrow/>, 2024 (June, 6).

Kummer, Lukas and Sophie Limbioul. "Introduction of the Swiss trust." *Price Waterhouse Cooper* [Online], available URL: <https://www.pwc.ch/en/insights/regulation/introduction-of-the-swiss-trust-law.html>, 2024 (June, 6).

Lake, Rebecca. *Smart Asset*. "A Guide to the Different Types of Trusts." [Online], available URL: <https://smartasset.com/estate-planning/types-of-trusts>, 2024 (March, 25).

Long, Joseph R.. "The Definition of Trust." *Virginia Law Review* 8, no. 6 .April 1922.

Ministry of Finance. "Tracking Wealth Inequality in Singapore." *Parliamentary Replies*. last modified November 7, 2023. [Online], available URL: <https://www.mof.gov.sg/news-publications/parliamentary-replies/tracking-wealth-inequality-in-singapore>, 2024 (May, 20).

Next Gen estate planning solution. "Specific reason of setting up a Trust." [Online], available URL: <https://www.nexgentransfer.com/special-purpose-trust.aspx#:~:text=The%20general%20purpose%20of%20any,the%20needs%20of%20your%20beneficiaries>, 2024 (June, 4).

Steens, Connor. "The history of the Trust." *Southpac Group*. [Online], available URL: <https://southpacgroup.com/the-history-of-thetrust/#:~:text=The%20concept%20of%20the%20Trust,modern%20Trust%20we%20know%20today>, 2024 (February, 10).

US Bank. *Wealth Management*. "Types of Trusts: Choosing the right one for you." [Online], available URL: [www.usbank.com/wealth-management/financial-perspectives/trust-and-estate-planning/types-of-trusts-which-should-i-choose.html#the-trust/:~:text=The%20concept%20of%20the%20Trust,modern%20Trust%20we%20know%20today](https://www.usbank.com/wealth-management/financial-perspectives/trust-and-estate-planning/types-of-trusts-which-should-i-choose.html#the-trust/:~:text=The%20concept%20of%20the%20Trust,modern%20Trust%20we%20know%20today), 2024 (March, 25).